

Eesti Õpilasesinduste Liit

Õpilasesinduse aabits

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Õpilasesinduse ABC	
1.1 Mis on õpilasesindus?	4
1.2 Kellega peaks õpilasesindus koostööd tegema?	6
1.3 Õpilasesinduse ülesanded ja eesmärgid	8
1.4 Õpilasesinduse dokumentatsioon	9
2. Õpilasesinduse toimimine	
2.1 Tegevusaasta alustamine ja planeerimine	12
2.2 Rollid õpilasesinduses	13
2.3 Kommunikatsioon	15
3. Koostööpartnerlus	17
4. Ürituse korraldamine	19
5. Eesti Õpilasesinduse Liit	
5.1 Eesti Õpilasesinduste Liidu tutvustus	21
5.2 Eesti Õpilasesinduse Liidu tegevused	22
5.3 Õpilasesindus ja EÕEL	24
6. <i>Energizerid</i>	26

Sissejuhatus

Hea lugeja!

Sinu ees on Eesti Õpilasesinduste Liidu uuendatud „Õpilasesinduse aabits”. Õpilasesindajaks olemine tähendab vastutust kõigi õpilaste ees, kes koolis õpivad ja seal väga suure osa oma ajast veedavad. Seetõttu on oluline, et iga õpilasesindaja oleks teadlik oma õigustest ning kohustustest ja käituks heaperemehelikult võimalusega, mille on koolikaaslased talle andnud.

Eesti Õpilasesinduste Liit ehk Õpilasliit on Eesti suurim noorteorganisatsioon, mis esindab täna läbi oma liikmete ligi 90 000 õpilast üle Eesti. Õpilasliit seisab Eesti õpilaste õiguste eest juba aastast 1998. Meie peamiseks tegevusteks on õpilaste huvikaitse ja Eesti hariduse edendamine.

Selleks, et EÕEL oleks pädev Eesti õpilasi esindama, on meile oluline, et Eesti koolide õpilased ja õpilasesindused oleksid aktiivsed ja kompetentsed. Loodame aabitsaga selgitada õpilasesindustele nende tööülesandeid ja struktuuri, et nad veelgi paremini hakkama saaks.

Õpilasesinduse aabitsa uuendamiseks on mitmeid aastaid töötanud paljud EÕEL-i aktivistid, kes on pikalt tegelenud haridusmaastiku ja õpilasesinduste edendamisega.

Edukat õpilaste esindamist!
Marcus Ehasoo
Eesti Õpilasesinduste Liidu esimees

1. Õpilasesinduse ABC

1.1 Mis on õpilasesindus?

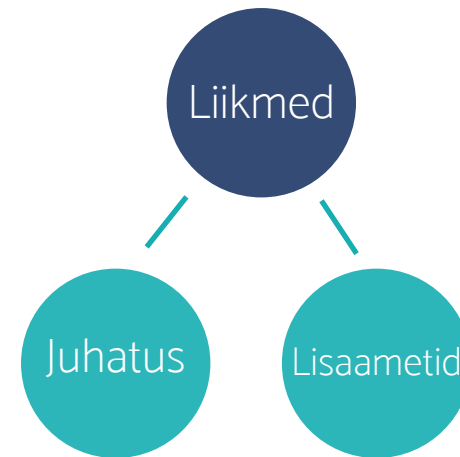
Õpilasesindus on mitteformaalne kodanikualgatusel põhinev ühendus koolis, mis annab teotahtelistele ja motiveeritud õpilastele õiguse esindada ja kaitsta õpilaskonda nii koolis kui ka kooliväliselt. Õpilasesindus on aktiivne koolielu kujundaja ning veab koolis eest projekte ning uuendusi.

Mitteformaalne tegevus tähendab, et noore jaoks on loodud tema arengu toetamiseks võimalusi ja tegevusi, millega ta saab omal soovil lisaks tavapärasele õppetööle tegeleda.

Õpilasesinduse põhieesmärkideks on esindada koolis õpilaste huve, selgitada välja õpilaste probleeme, olla peamiseks vahelüliks õpilaste ja teiste kooli huvigruppide (juhtkond, õpetajad, lapsevanemad jt) vahel ning rikastada koolielu. Töös saavad üldjuhul kaasa lüüa 8.-12. klasside õpilased, kuid kooliti on vanusepiirang erinev. Sellest lähemalt punktis 2.2.

Õpilasesindus osaleb erinevates kooli töörühmades (hoolekogu ja õppenõukogu) ning kogub ja annab juhtkonnale tagasisidet koolielu kohta. Lisaks juhtkonnale tehakse koostööd ka õpetajate ja lapsevanematega, et üheskoos koolielu paremaks muuta. Koolielu rikastamiseks algatatakse ja korraldatakse sündmusi.

Veelgi lihtsamalt:

Õpilasesinduse liikmete seast valitakse juhatus (vaata lähemalt peatükis 2.2) ning vastavalt vajadusele ka lisaametid (nt sekretär, raamatupidaja jms). Lisaametite puhul tuleb õpilasesinduses arvestada ameti või ülesande olulisusega. Rolle jaotades tuleb meeles pidada, et neid pole mõtet jagada lihtsalt nime pärast, kui antud rolli täitjal pole tegelikult õpilasesinduses vajadust. Nt ei ole

vaja raamatupidajat, kui õpilasesindusel ei ole oma eelarvet, mida peaks haldama kindel inimene.

Õpilasesinduse liikmete kõrval omab olulist rolli kooli huvijuht või mõni muu koolitöötaja, kes on määratud õpilasesinduse mentoriks/tugiisikuks. Tema saab koolitöötajana aidata hoida kontakti ülejäänud kooli personaliga ning abistada ülesannetega, millega õpilasesinduse liikmed abi vajavad. Ideaalis on tema ja õpilasesindajate vahel usalduslik suhe: õpilasesindajad annavad oma tegevustest ja ettevõetud sammudest alati huvijuhile teada ning julgevad nii muredest kui ka rõõmudest rääkida. Et see saaks toimida, peab huvijuht õpilasesinduse tegevusest huvituma. Ta peab olema valmis õpilasesindust nõustama ja aitama teemades, kus õpilasesindajate teadmised või võimalused on piiratud. Samas ei tohiks huvijuht võtta üle õpilasesinduse presidendi rolli ning liialt tegevusi planeerima ja korraldama. Õpilasesinduse koosolekutel on huvijuht tavaliselt kohal, kuid see on paljuski õpilasesinduse tavadest ning juhust.

Nagu ennist mainitud, on õpilasesinduse üheks peamiseks ülesandeks kooli õpilaste esindamine - sellest tuleneb ka mõiste õpilasesindus. Varem kutsuti õpilasesindusi õpilasomavalitsusteks, kuid kuna õpilasesindusel puudub reaalne õigus koolis valitseda, on see mõiste segadust tekitav. Mõiste "õpilasesindus" aga annab edasi õige tähenduse: esindusel on õigus õpilasi esindada. Seetõttu kasutataksegi seda mõistet.

1.2 Kellega peaks õpilasesindus koostööd tegema?

Kuigi õpilasesindusel on eelkõige õpilasi esindav funktsioon, on siiski oluline ka see, et õpilasesindus oleks partner teistele huvigruppidele. Lisaks õpilastele on õpilasesindusele olulised partnerid ka õpetajad, kooli juhtkond ja erasektor.

1.

Õpilased - kuna õpilasesindus on siiski õpilaste esindusorgan, tuleb neile kõige rohkem tähelepanu pöörata. Õpilasesindus küsib õpilastelt oma tegevusteks sisendit ning õpilasi, kes ei kuulu õpilasesindusse on oluline kaasata ka teatud määral otsustusprotsessidesse. Õpilasesindus seisab õpilaste õiguste eest, edastab nende arvamusi ja lahendab probleeme. Õpilasesindus korraldab koolielu vastavalt õpilaste soovidele ning muudab koolielu õpilastele huvitavamaks.

2.

Õpetajad - on teada, et õpetajate ja õpilaste vahel tekivad sageli konfliktid. Samas jääb tihti tähelepanuta, et just nende kahe huvigrupi koostöös saab kool muutuda tugevamaks. Õpetajad ja õpilasesindajad saavad olla koostööpartnerid, kes viivad edasi koolis õppeainete õpetamist. Seda saab saavutada läbi ühisarutelude korraldamise ja seeläbi ühiste lahenduste leidmise, informatsiooni jagamise või õppenõukogu töös osalemise kaudu. Et probleeme juba eos vältida, on oluline õpetajatega regulaarselt suhelda ning anda neile teada õpilasesinduse tegevustest.

3.

Kooli juhtkond - et õpilaste ideed realiseeruks, tuleb saavutada kokkulepped kooli juhtkonnaga ning seda eriti suuremate ja mahukamate ettevõtmiste korral. Seepärast on oluline, et õpilasesindus saavutab kooli juhtkonnaga tulemusliku ja stabiilse koostöö ning mõlemad osapooled võtavad üksteist võrdse koostööpartnerina. Õpilasesindus saab esitada juhtkonnale muudatusettepanekuid, kutsuda kokku koosolekuid probleemide lahendamiseks ning pöörata tähelepanu õpilaste murekohtadele, millele lahendusi leidub tihti just juhtkonnal.

4.

Lastevanemad - õpilasesindusele võivad lastevanemad osutada väga väärtuslikeks partneriteks ning seda peamiselt läbi hoolekogu tegevuse. Kuna lastevanematel ja õpilastel on tihti kooli arendamiseks sarnane visioon, on koostöös võimalik teha ettepanekuid juhtkonnale või eest vedada algatusi, mis koolielu paremaks muudavad.

5.

Erasektor - selleks, et õpilasesinduse läbiviidavad üritused oleksid rikkalikumad, on mõistlik teha koostööd erasektoriga, kes saavad õpilasesindust toetada oma toodetega. Seda koostööd on kõige lihtsam läbi viia üritusepõhiselt. Koostööpartnerlusest täpsemalt räägime punktis 3.

1.3 Õpilasesinduse ülesanded ja eesmärgid

Õpilasesinduse peamiseks ülesandeks on õpilaste seisukohtade väljaja selgitamine ja nende eest seismine. Lisaks tegeleb õpilasesindus koolis ürituste korraldamisega, millele osa koole suurt tähelepanu pööravad. Koolielu rikastamises pole midagi halba ning kindlasti on see üks osa õpilasesinduse tööst, kuid peamiseks eesmärgiks peab jääma õpilaste hääle esindamine ja tegutsemine nende heaks. Õpilaste hääle esindamise üks aspekt on õpilaste probleemide lahendamine. Nt kui kooli sööklas on toidu kvaliteediga probleeme, annavad õpilased sellest teada õpilasesindusele, kes omakorda annab sellest märku juhtkonnale ja üritab nendega üheskoos probleemile lahendust leida.

Õpilasesindus peab olema esindatud hoolekogus ja õppenõukogus, et nendes õpilaste seisukohti esindada ning erinevate otsuste tegemisel kaasa rääkida. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus sätestab:

“Õppenõukogu tegevusse kaasatakse õpilasesinduse esindaja.”

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus §72 lõige 2

ning

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus §73 lõige 2 ja 3

“Kui põhikoolis on moodustatud õpilasesindus, kuulub hoolekogu koosseisu täiendavalt õpilasesinduse nimetatud esindaja. Gümnaasiumi hoolekogusse kuulub täiendavalt õpilaste esindaja.”

Õpilasesinduse ülesandeks on veel kooli tähtsamate dokumentide ülevaatamine ja nende kohta arvamuse avaldamine ning vajadusel muudatusettepanekute tegemine. Selleks edastatakse dokument enne kinnitamist õpilasesindusele. Vastavalt Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele on nendeks dokumentideks õppekava, põhimäärus, arengukava ja kodukord.

Selleks, et koolielu rikastada, saab õpilasesindus korraldada ka üritusi ning tänu sellele muuta õpilaste kooliaega huvitavamaks. Ürituste korraldamisest räägime täpsemalt punktis 4.

Nii jaotuvadki õpilasesinduse ülesanded peamiselt kaheks: eelpool mainitud õpilaste huvide eest seismine ja koolielu rikastamine ürituste või muu huvitava korraldamisega.

1.4 Õpilasesinduse dokumentatsioon

Õpilasesinduse töös on oluline olla organiseeritud ja õpilasesinduse tööd dokumenteerida. See tagab töö stabiilsuse ja jätkusuutlikkuse. Lisaks ei nulli õpilasesinduse erinevad koosseisud üksteise tööd ära ning töötavad pikemaajaliste eesmärkide nimel. Selleks on mõttekas seada õpilasesindusele alusdokumendid.

Alusdokumentide hulka kuuluvad peamiselt:

1) Põhimäärus

on aluspõhimõtete dokument, mis paneb paika õpilasesinduse üldsätteid, eesmärgid, töökorra, õigused ja kohustused, väärtused ning reeglid. Põhimääruse koostavad õpilased, kes kaasavad sellesse vajadusel teisi koolipere liikmeid. Põhimääruse kinnitamise kord on sätestatud Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses §60 lõige 5.

+ Põhimääruse näidis

2) Tegevuskava

koostatakse tulevaste tegevuste kohta iga õppeaasta alguses. Tegevuskava on oluline selleks, et õpilasesindusel oleks graafik, mille põhjal töötada, ning, et kõigil oleks läbi aasta mõõdukalt tööd. Regulaarsed tegevused, nt koosolekute korraldamised või kohtumised juhtkonnaga, võib mainida tegevuskava alguses, neid ei pea eraldi välja tooma. Tegevuskavas on eraldi väljatoodud pigem suuremad planeeritud ettevõtmised. Tegevuskava koostamisse peab kindlasti olema kaasatud kogu õpilasesindus ja huvijuht. Tegevuskava on õpilasesinduse puhul mõistlik teha septembrist maini.

+ Tegevuskava näidis

Kuidas tegevuskava koostada?

Esmalt võiks iga liige ise mõelda, millega õpilasesindus aasta jooksul tegelema peaks. Selleks võib julgesti küsida sisendit ülejäänud kooliperelt, et teada saada, millised teemad/probleemid on nende arvates aktuaalsed ja vajavad sekkumist.

Seejärel on mõttekas teha ajurünnak kogu õpilasesinduse meeskonna ja huvijuhiga, et aru saada, mis on kooli arengule oluline ning mida saaks teha ja ette võtta. Kindlasti peab läbi mõtlema, et tegevused, mis tegevuskavasse pannakse, oleksid reaalsed: kas meeskond on võimeline neid ellu viima ja kas selleks on olemas vajalikud vahendid. Tegevusi planeerides on mõistlik lähtuda õpilasesinduse pikemaajalistest eesmärkidest. Seejärel pange kõik tegevused kirja ning seadke tähtsused. Nii saate veenduda, et ühele perioodile ei satu liiga palju tegevusi ja terve aasta vältel oleks kõigil mõistlikus mahus tööd.

3) Koosoleku protokoll

protokoll on oluline dokument kõikidele, kes osalevad õpilasesinduse töös, ja ka neile, kes soovivad tööga tutvuda. Protokoll mõte seisneb selles, et vastu võetud otsused, pakutud ideed ja koosolekute kulg oleks fikseeritud. Protokoll tagab, et vajalikud otsused ja muu info oleksid edasises töös leitavad ning kontrollitavad. Nii ei lähe oluline informatsioon kaotsi ja kõigil õpilasesinduse liikmetel, eriti neil, kes koosolekult puudusid, on selge arusaam sellest, mis toimub.

+ Protokoll näidis

PS! Kui tunned, et siinses informatsioonist jäi Sulle ja Sinu õpilasesindusele väheks, siis kutsu Eesti Õpilasesinduste Liit enda kooli andma koolitust Õpilasesinduse ABC, vaata lisainfot [siit](#).

2. Õpilasesinduse toimimine

2.1 Tegevusaasta alustamine ja planeerimine

Õpilasesinduse tegevusaasta algab õppeaasta algusega septembris. Septembri esimestel nädalatel on vaja pidada esimene õpilasesinduse kohtumine. Tegevusaasta esimesel koosolekul tuleb tegeleda meeskonnatunde tekitamisega. Enne suuremate tööülesannete jagamist tuleb luua õpilasesinduse liikmete vahel sõbralik, mugav ja usalduslik töökeskkond. Samas tuleb silmas pidada, et õpilasesindus on siiski töökeskkond, mitte grupp noori, kes veedavad mõnusalt aega. Esimesel koosolekul peaksid kõik õpilasesinduse liikmed üksteisega tuttavaks saama. Seejärel saab kas samal või järgneval koosolekul juba planeerida õpilasesinduse tegevusi õppeaasta jooksul ja jagada tööülesandeid.

Nii esimest kui ka kõiki järgnevaid koosolekuid on vaja ette planeerida. Koosolekuks peab õpilasesinduse juhatus välja töötama päevakorra, et oleks kindel kord, mille järgi töötatakse. Nii ei lähe koosolekul aeg kaduma. Koosolekute toimumise aja planeerimiseks on kaks varianti:

1) koosolek toimub alati kindlal ajal. Selle variandi puhul lepitakse kooliaasta alguses kokku kindel aeg, millal kohtutakse, nt iga kuu esimene esmaspäev kell 15.00. Selle variandi miinuseks on, et vajadusel on erakorralisi koosolekuid raskem teha;

2) koosoleku aeg lepitakse kokku jooksvalt. See tähendab, et õpilasesinduse juht kutsub koosoleku kokku vastavalt vajadusele ning aeg valitakse konsensusel. Selle variandi puhul ei pruugi liikmed kokkuleppele jõuda ning seetõttu võib olla ühist aega raske leida, kuid kui see leitakse, saab koosolekust võtta maksimaalset kasu.

Enne õpilasesinduse koosseisuga kohtumist tuleb juhatusel kokku saada, et paika panna kindel visioon sellest, mida järgneval õppeaastal ellu viima hakata ja mida saavutada.

2.2 Rollid õpilasesinduses

Liikmed

Õpilasesindus koosneb kooliõpilastest. Enamikus koolides on õpilasesindusele seatud minimaalne vanuse- või klassipiir, millest alates saab õpilasesindusse astuda. Selle määrab üldjuhul õpilasesindus ise. Piir on seatud selleks, et õpilasesinduses oleks tagatud professionaalsus ja pädevus. Piirid on erinevad, sest koolid on erinevad: põhikoolides on nooremate õpilaste kaasamine paratamatus ning sellega tuleb hakka-ma saada, kuid gümnaasiumides või gümnaasiumiosaga koolides on õpilasesindustel võimalus otsustada, kas ja kui palju nooremaid otseselt töösse kaasatakse. Iga õpilasesindus peab enda tunnetuse järgi need piirid seadma ja vajadusel nõu küsima huvijuhilt/mentorilt.

Õpilasesinduse liikmeteks on kõik tavaliikmed ja juhatus. Huvijuht õpilasesinduse koosseisu ei kuulu. Tavaliikmed täidavad õpilasesinduse juhatusel poolt antud tööülesandeid. Õpilasesindust ilma liikmeteta ei eksisteeri. Soovitame õpilasesindusse valida uusi liikmeid septembris, et ka kooli uued õpilased saaksid võimaluse õpilasesindusse kuuluda. Kui koolis moodustatakse õpilasesindus esimest korda, korraldab valimised direktor kooli põhimääruses sätestatud korras.*

Liikmeid valitakse eri koolides erinevalt, kuid EÕEL-i toetatud võimalused on selleks järgmised:

- 1) terve kool valib õpilaste seast, kes võiksid saada õpilasesinduse liikmeteks;
- 2) õpilasesinduse liikmed ehk varasem koosseis valib, kes võiksid lisanduda õpilasesinduse liikmete hulka;
- 3) õpilasesinduse juhatus valib, kes võiksid lisanduda õpilasesinduse liikmete hulka.

Õpilasesindus on mõnes koolis jagatud ka valdkondadesse. EÕEL-i kogemusel see üldjuhul mõistlik pole, kuna õpilasesinduses pole piisavalt ülesandeid ja liikmeid, mis vajaksid valdkondlikku tööstruktuuri. Eriti "ohtlik" on see variant väiksematele õpilasesindustele, kus võib tekkida olukord, et valdkonnas on juht ja üks liige - selline töökorraldus aga ei toimi. EÕEL ei soovita ühtset meeskonda hakata väiksemateks töögruppideks jaotama.

Juhatus

Juhatusse kuuluvad õpilasesinduse president/esimees ja asepresident/aseesimees. Asepresidente/aseesimehi võib olla ka mitu. Sarnaselt liikmetele valitakse juhatus koolides erinevalt. Ka juhatuse valimiseks on erinevaid variante:

- 1) toimuvad ülekoolilised valimised õpilasesindusele juhatuse valimiseks. Mõnes koolis viiakse seda läbi individuaalsete kandidaatidena, mõnes teises kandideerivad nt kolmikud, kes astuksid valimise korral koos juhatusse;
- 2) õpilasesinduse liikmed valivad juhatuse. Tegemist on lihtsa viisiga, kuid samas küllaltki ebademokraatlikku variandiga.

Juhatus valimisi soovitame läbi viia õppeaasta lõpus, nt mais - nii on uuel juhatusel aega end ette valmistada ja uueks tegevusaastaks plaane teha.

Juhatus ülesandeks on liikmetele ülesannete andmine ja tagamine, et need saaksid tehtud. Juhatus on õpilasesinduses ka algataja rollis. See aga ei tähenda, et õpilasesinduse tavalikmed ei võiks pakkuda uusi ideid ja midagi uut algatada - vastupidi, see ainult aitab kaasa. Lõpuks on siiski juhatus see, kes otsustab ja vastutab. Juhatus liikmed peavad hoidma õpilasesindust aktiivse ja motiveerituna ning nende vastutada on ka õpilasesinduse sisekliima. Kui õpilasesinduses on konfliktid, siis peab juhatus olema abiks nende lahendamisel ja tagama, et konfliktide käigus ei langeks teiste liikmete motivatsioon.

Juhatus jälgib iga õpilasesinduse liikme tööd individuaalselt, kuid peab hoidma silma peal ka suurel pildil. Seejuures peab arvestama õpilasesinduse iga liikme mõtete ja soovidega.

Teised võimalikud rollid

Asjaajaja/sekretär - protokollib koosolekuid, vormistab dokumente. Seda rolli võib täita ka mõni juhatuse liige.

Raamatupidaja/laekur - omab ülevaadet õpilasesinduse eelarvest ning hoiab rahaasjadel silma peal. Sellega võib tegeleda ka mõni juhatuse liige.

2.3 Kommunikatsioon

Kommunikatsioon on osapoolte vaheline infovahetus. Kommunikatsioon jaguneb kaheks: sise- ja väliskommunikatsiooniks.

Sisekommunikatsioon on õpilasesinduses oluline, sest kui õpilasesinduse liikmed omavahel ei suhtle, ei saa midagi korralikult toimida. Õpilasesinduses on vajalik juhatuse ning liikmete vaheline üldine mõistmine ja empaatia, et kõik omavahel hästi läbi saaks ning ühise eesmärgi nimel töötaksid. Meeskonnatöös on oluline koht küsimustel - õpilasesinduse liikmel peab olema piisavalt turvaline ja mugav keskkond, et ta julgeks küsida küsimusi ja kaasa rääkida. Samuti on oluline julgus tunnistada vigu, seda nii juhatusel kui liikmetel. Kommunikatsiooni arendamiseks ja usalduse tekitamiseks võib õpilasesindus korraldada koosviibimisi, kus ei tehta tööd, nt jõuluõhtu, Eesti Vabariigi aastapäev või sõbrapäev. Nendel üritustel õpitakse üksteist rohkem tundma ning seeläbi suureneb usaldus üksteise vastu.

PS! Kui tunnend, et siinsest informatsioonist jäi Sulle ja Sinu õpilasesindusele väheks, siis kutsu Eesti Õpilasesinduste Liit enda kooli andma koolitust Motivatsioon ja meeskonnatöö, vaata lisainfot [siit](#).

Väliskommunikatsioon on oluline selleks, et õpilasesindus ei satuks kooli teiste huvigruppidega konflikti ja kõik oleksid teadlikud, millega õpilasesindus tegeleb.

Kooliseseselt on väga oluline teisi huvigruppe teavitada õpilasesinduse tegevustest ja kaasata neid õpilasesinduse tegemistesse. Nii ei teki erinevate huvigruppide vahel infosulge ja konflikte. Head variandid huvigruppide kaasamiseks on küsitluste korraldamine, mida võib teha nii õpilastele kui ka kogu kooliperele, ja ühiste arutelude või kohtumiste läbiviimine. Samuti saab õpilasesindus niimoodi kogu koolis parema maine.

Kohalikul tasandil võib õpilasesindus suhelda meediaga. Nt kui õpilasesindus korraldab suuremat üritust ja ootab sinna osalejaid ka väljastpoolt kooli, siis võib kirjutada kohalikku meediaväljaandesse ning paluda ürituse kajastamist. Samuti võib teha väljaannetesse artikleid õpilasesinduse kordaläinud tegevustest.

Lisaks on õpilasesindusel võimalik teha reklaami oma tegevustele sotsiaalmeedias. Sotsiaalmeedias on kõige levinum kasutada Facebooki ja Instagrami. Facebookis saab õpilasesindusele luua oma lehe, kust saab postitusi teha, ning suuremate ürituste jaoks ka eraldi *evente*. Instagramis on lisaks Facebooki sarnastele postitustele mõttekas teha ka *story*sid väiksematest asjadest, mida õpilasesindus igapäevaselt teeb. Sotsiaalmeedia sisu planeerides on mõttekas õpilasesinduses mõtteid arutada ning leida liikmeid, kes on andekad fotograafias ja/või videograafias või lihtsalt huvituvad sellest. Nii on jällegi võimalus kellelgi läbi õpilasesinduse midagi uut õppida ja suuremat vastutust kanda.

Kõige olulisem on aga see, et õpilasesinduse liikmed ise koolis asjadest räägiks ja oleksid õpilasesinduse hääletoru. Koolides võib kasutada plakateid ja flaiereid või luua õpilasesinduse infostend, kuhu jooksvalt uut infot pannakse. Soovitame kajastada lisaks üritustele ka töövõite õpilaste esindamise valdkonnas, nt kui koolikorralduses on toimunud muutused tänu õpilasesinduse tegevusele. Nii teavad ka kooli õpilased, et õpilasesindus ei tegele ainult ürituste korraldamisega, vaid seisab ka nende õiguste ja kooli arengu eest.

PS! Kui tunnend, et siinsest informatsioonist jäi Sulle ja Sinu õpilasesindusele väheks, siis kutsu Eesti Õpilasesinduste Liit enda kooli andma koolitust Kommunikatsioon, vaata lisainfot [siit](#).

3. Koostööpartnerlus

Õpilasesinduse üritustele on tihti vaja lisarahastust, snäkke ja meeneid ning nende saamiseks on hea lahendus koostööpartnerlus erasektoriga. Kooli õpilasesinduses on kõige mõistlikum tegeleda sellega kohalikul tasandil: ühendust võtta kohalike ettevõtetega ja heas mõttes ära kasutada õpilasesinduse liikmete tutvusi. Suuremate ürituste korral võib kätt proovida ka suurettevõtetega.

Koostööpartnerlusega tegeledes on kõige olulisemaks suhtumine ja viisakus. Potentsiaalsete partneritega suheldes tuleb alati käituda viisakalt ja näidata üles entusiasmi isegi siis, kui nemad seda ei tee.

Aktsepteerima peab ka eitavaid vastuseid ning sellest olenemata järgmistete ettevõtete edasi proovima.

Partnerlusega on kõige mõistlikum tegeleda kindla üritusega seoses. Oletame, et õpilasesindus korraldab balli ning sinna on vaja leida snäkke, jooke ja mõni kinkekaart esinejatele. Alustuseks on vaja leida ettevõtjad, kes nendes tegevusalades tegutsevad. Seejärel tuleb ettevõttele saata e-kiri. Selles on mõistlik läheneda potentsiaalsele partnerile personaalselt ehk pöördudes kirja alguses nende poole nimeliselt ning tuues välja kindlad tooted, mida üritusele ootate. Esialgu lähtu üldistest viisakusreeglitest ning suhtle pigem ametlikult. Kui partner ise hakkab vabamas stiilis suhtlema, siis võid samaga vastata.

Kirjas tuleb kindlasti ära mainida, mida õpilasesindus saab teha partneri heaks. Üldjuhul on need reklaamteened, nt postitus õpilasesinduse Facebooki lehel või ürituse *eventis*. Kõik variandid, mida saate ettevõtetele toetuse eest pakkuda, mõelge varasemalt õpilasesinduse liikmetega välja ning leppige kokku, kui palju ja mida olete nõus tegema ning pakkuma. Kui potentsiaalne partner kirjale ei vasta, võib mõne aja pärast saata uue kirja ning kui ka sellele ei vastata, siis võib proovida ettevõttele helistada.

Peale ürituse toimumist on oluline partnereid tänada - nii panustate sellesse, et nad vajadusel tulevikus uuesti toetaksid.

Partnerlustegevuse vältel on oluline olla organiseeritud, mille saavutamiseks on hea pidada tabelit. Tabelis peaks kirjas olema kogu info sellest, mis on konkreetse ettevõttega toimunud:

- ettevõtte kontaktid (ettevõtte nimi, meiliaadress ja telefoninumber, olemasolul ka kindel kontaktisik)
- millal on saadetud kirjad (kirja saatmise kuupäev)

- millal on helistatud (helistamise kuupäev)
- milline on vastus (kas ettevõtte on nõus koostööd tegema või mitte)
- millega toetavad (toodete vm sort ja kogus)
- mida soovivad vastu (reklaam jms)
- millal, kust ja kuidas ettevõtte antud asjad kätte saab (millal saab järele minna, kuhu peab järele minema ning kas on nt vaja kellegi kindlaga järele minnes rääkida või ette helistada).

PS! Kui tunned, et siinsast informatsioonist jäi Sulle ja Sinu õpilasesindusele väheks, siis kutsu Eesti Õpilasesinduste Liit enda kooli andma koolitust Koostööpartnerlus, vaata lisainfot [siit](#).

4. Ürituse korraldamine

Enne ürituse korraldamist tuleb esmalt mõelda selle peale, kas üritusele tuleks osalejaid. Kui kooli õpilastel puudub selle vastu huvi, siis puudub ka mõte ürituse korraldamiseks.

Vahel ei pruugi kogu õpilasesindus ühte üritust korraldada. Üritust korraldades on oluline olla pidevas suhtluses oma meeskonnaga, et kõigil oleks kindlad ülesanded ja need oleksid võrdselt jaotatud. Meeskond peaks olema abivalmis ja hooliv ning tundma üksteise tegemiste vastu huvi.

Ürituse toimumisaega valides on mõttekas silmas pidada teisi koolis ja mujal läheduses toimuvaid üritusi, et see ei langeks paljude teiste üritustega samale ajaperioodile.

Mõistlik on koguda enne ürituse toimust koolis tagasisidet, mõne ürituse formaadile sobib nt eelregistreerimine. Nii saate planeerida, kui palju osalejaid tuleb ning sellest tulenevalt, kui palju konkreetseid asju vaja läheb.

Üritust planeerides on kasulik mõelda läbi plaan B, seda eriti olulisemate tegevuste puhul. Nii saab täbaras olukorras hakkama ka juhul, kui keegi "hüppab alt ära" või mõni kokkulepe tühistatakse. Kõikidele ülesannetele on mõistlik seada tähtajad, et inimesed aktiivselt ülesannetega tegeleks. Loomulikult on seejuures ka oluline, et neid tähtaegu jälgitaks. Enamikule ülesannetele on mõistlik seada kindel vastutaja, mõnel juhul on üritusele määratud konkreetsed peakorraldajad. Peakorraldajad või õpilasesinduse juhatus peab kellegi teise tegemata ülesande puhul leidma olukorrale lahenduse: kas suunama ülesande kellelegi teisele või selle ise ära tegema.

Üritusele on mõistlik teha tegevuskava, et kõigil oleks ülevaade eessevõetavatest ülesannetest ning tähtaegadest. Nii saavad juhatus ja peakorraldajad kõikide ülesannete sooritamisel silma peal hoida.

Kui üritusel on rahalised vahendid, siis tuleb neil silma peal hoida eelarve tabelis. Tuleb otsustada, millised on olulisemad ning millised vähem olulised kulutused.

+ Eelarve näidis

Üritusel peaks kindlasti olema ajakava, et eelnevalt läbi mõelda, mis toimub, ja kui kaua tegevused aega võtavad. Nii ei teki ürituse ajal piinlikku vaikust, aga ei jää ka ajast puudu. Samuti teavad kõik meeskonna liikmed, kus nad peavad olema ja mida tegema.

Üritusele on alati mõttekas teha läbimõeldud reklaami, mitte lihtsalt lootma jääda, et keegi kohale ilmub. Reklaamist räägime täpsemalt [peatükis 3](#).

Pärast ürituse toimumist on kasulik teha kokkuvõtte sellest, mida õpiti, mis olid miinused ja plussid ning mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha. Analüüsima peaks ka püstitatud eesmärkide täitumist. Tublimaid korraldajaid peaks tänama, et hoida meeskonnas motivatsiooni.

Kui üritus on pikem, võib esinejate/programmi vahel teha *energizereid*, et osalejad püsiksid energilised ja motiveeritud. (Täpsemalt punktis 6)

+ Energizerid

PS! Kui tunned, et siinsest informatsioonist jäi Sulle ja Sinu õpilasesindusele väheks, siis kutsu Eesti Õpilasesinduste Liit enda kooli andma koolitust Ürituse korraldamine, vaata lisainfot [siit](#).

5. Eesti Õpilasesinduste Liit

5.1 Eesti Õpilasesinduste Liidu tutvustus

Eesti Õpilasesinduste Liit ehk Õpilasliit on Eesti suurim noorteor-
ganisatsioon, mis esindab täna läbi oma liikmete ligi 90 000 õpi-
last üle Eesti. Õpilasliit seisab Eesti õpilaste õiguste eest juba aastast
1998. EÕEL-i tööd korraldab juhatus, kes on valitud üldkoosolekul liik-
meskoolide esindajate poolt. Juhatuse ülesanne on tagada organisat-
siooni jätkusuutlik töö ja areng ning koordineerida kõiki valdkondi.

Valdkonnad ja nende tööülesanded jaotuvad järgmiselt:

Avaliku poliitika valdkond - Kujundab seisukohti ja koondab õpilaste arvamusi. Viib läbi ja tellib vajalikke uuringuid. Esindab Eesti õpilasi riiklikes töögruppides. Annab hinnangu õigusaktidele ja muudele dokumentidele.

Liikmete valdkond - Viib läbi baaskoolitusprogrammi: infotunde, koolitusi ja simulatsioone. Suhtleb liikmeskoolidega ja hoolitseb nende heaolu eest. Tagab üldkoosolekul maksimaalse osalejate arvu.

Kultuuri- ja kommunikatsioonivaldkond - Suhtleb Õpilasliidu pikaajaliste koostööpartneritega. Korraldab Õpilasliidu siseseid üritusi. Kirjutab ja korraldab Õpilasliidu projekte. Haldab Õpilasliidu kodulehte, meililiste ja sotsiaalmeediat ning kavandab kampaaniaid. Jäädvustab Õpilasliidu üritusi. Loob Õpilasliidu brändi ja reklaammaterjalid. Võimaldab reklaamvõimalused.

5.2 Eesti Õpilasesinduste Liidu tegevused

Eesti Õpilasesinduste Liidu põhikirjalised eesmärgid on:

- esindada Eesti õpilaste ja õpilasesinduste huve ja arvamusi avalikkuse ees, suhetes riigiasutustega ning rahvusvahelisel tasandil;
- aidata kaasa õpilasesinduste koostööle ning kogemuste vahetamisele;
- seista õpilasesinduste demokraatliku arengu ja järjepideva tegevuse eest Eestis; kaitsta õpilaste ja õpilasesinduste õigusi;
- seista hariduse kvaliteedi, õpikeskkonna parandamise ja õpimotivatsiooni tõstmise eest;
- parandada õpilaste vaba aja sisustamise võimalusi, tihendada õpilaste omavahelist suhtlemist;
- informeerida õpilasi Eesti ja rahvusvahelise hariduselu kohta;
- suurendada noorte osalust ja aidata kaasa kodanikuühiskonna arengule.

Et kõike seda saavutada, on organisatsiooni juhtideks ja eestvedajateks just õpilased, kes kaasavad EÕEL-i töösse teisi huvigruppe ja koostööpartnereid ning keda kaasatakse üldharidust ja õpilasi puudutavatesse aruteludesse, tegemistesse ja otsustusprotsessidesse.

EÕEL-i mõned tähtsamad hariduspoliitilised seisukohad:

- [Sotsiaalsed garantiid](#);
- [Vene keelt emakeelena kõnelevate õpilaste integreerimine Eesti haridussüsteemi](#);
- [Digipööre](#);
- [Ettevõtlusõpe](#).

Oleme seisnud veel koolitöötajate õiguste suurendamise, tasuta koolitoidu, vaheaegade süsteemi ning valimisea langetamise eest. Kõikide EÕEL-i seisukohtadega on võimalik tutvuda [siin](#).

EÕEL-i viimased suuremad projektid:

- [Salliv Kool](#) - üle-Eestiline kampaania, mille eesmärgiks on tõstata koolikiusamise temaatika keskendudes mitte niivõrd füüsilisele vägivallale, vaid ideaalse koolikeskkonna loomisele. Projekti raames on toimunud sotsiaalseid eksperimente, foorumteatri etendusi, mida viib läbi Salliva Kooli enda foorumteatritrupp, sotsiaalmeedia kampaaniaid ja haridusprogramme. Projekti kulminatsiooniks on läbi aastate olnud üle-eestiline Sallivuspäev;
- Noorte Maapäev - valimised ja selle edasine tegevus andis 15–19-aastastele õpilastele võimaluse olla mänguliselt osaline 100 aastat tagasi toimunud, jutustada oma, tänapäevase sõnumiga iseseisva Eesti riigi tekkelugu. Noorte Maapäeva valiti 106 noort, mis oli välja arvatud saja aasta taguse skeemi ja tänase rahvastikuarvu põhjal. Valituks osutunud noored kohtusid kuue kuu jooksul mitu korda erinevatel üritustel, et koondada mõtteid ja sõnastada ühisdeklaratsioon. Projekt kulmineerus 28. novembril 2017, kui Riigikogu istungisaalis said kokku kõik noored saadikud, et tähistada 100 aasta möödumist päevast, mil Maapäevast sai Eesti kõrgeim võimuorgan. Üheskoos võeti vastu ühisdeklaratsioon;
- Koolidemokraatia Vene koolidesse - koolidemokraatia tutvustav integratsiooniprojekt on nüüdseks toimunud juba kaks korda. 2017. aastal külastas EÕEL 8 kooli Ida-Virumaal, et tutvustada neile

õpilastele koolidemokraatia aluseid, EÕEL-i ja viia läbi simulatsiooni sooneutraalsuse teemal. Näeme, et koolidemokraatia seisukord vajab parandamist üle terve Eesti - antud projekti teemaks oli integratsioon, mistõttu otsustasime tundide andmisega alustada Ida-Virumaalt. Koolidemokraatia puhul peame oluliseks, et kõikide koolis olevate huvigruppide arvamus oleks esindatud, EÕEL-i missiooniks antud projekti raames oli tõsta eelkõige õpilaste osalust kooliruumis- ja keskkonnas. 2018. aastal toimus projekti jätk, kuid siis kaasasime lisaks Ida-Virumaa koolidele ka Tallinnas ja Tartus asuvad Vene koolid. Osa võttis 15 kooli.

PS! Kui tunned, et siinsest informatsioonist jäi Sulle ja Sinu õpilasesindusele väheks, siis kutsu Eesti Õpilasesinduste Liit enda kooli andma infotundi EÕEL-i kohta, vaata lisainfot [siit](#).

5.3 Õpilasesindus ja EÕEL

Kui eelnevalt on aabitsas olnud juttu, kuidas ilma liikmeteta ei eksisteeri õpilasesindust, siis nii on ka Eesti Õpilasesinduste Liiduga - ilma liikmeskoolideta ei eksisteeriks meid. Seetõttu oleme palju tähelepanu pööranud just nende kaasamisele enda tegevustesse. Oleme loonud võimalused, kuidas õpilasesindused saavad olla EÕEL-ga vastastikku kasulikud partnerid:

1) üldkoosolekul ja muudel üritustel osalemine - kaks korda aastas toimuv üldkoosolek on kõige lihtsam viis, kuidas õpilasesindusi kaasame. Just sel üritusel võetakse vastu EÕEL-i tähtsamad dokumendid ja seisukohad ning valitakse ka juhatus. Samuti korraldame igal aastal ka hooajakoole, nt kevad- ja suvekool, kuhu on võimalik kõikidel soovijatel tulla;

2) võimalus saada nõu ja abi - liikmete valdkond panustab igapäevaselt õpilasesinduste heaolusse. Igal liikmeskoolil on oma kontaktisik, kelle poole võib murede ja küsimuste korral pöörduda. Oleme nõustanud alustavaid presidentide ja huvijuhte ning käinud koolides kohapeal aitamas probleeme lahendada ning seeläbi õpilasesinduse tööd arendada;

3) õpilasesinduste murede ja rõõmude kaardistamine ning sisendi kogumine - EÕEL saab kogu sisendi oma tööks just liikmeskoolidelt ja õpilasesindustelt. Viime liikmeskoolide õpilaste seas läbi uuringuid ja küsitlusi, et välja selgitada muresid ja probleeme, et nendega siis edasi tegeleda;

4) võimalus õpilasesindust arendada - EÕEL pakub liikmeskoolide õpilasesindustele tasuta simulatsioone ning koolitusi erinevatel teemadel, et nende tööd edendada ja arendada. Koolitused on välja töötatud noorte endi poolt just fookusega õpilasesindusel;

5) võimalus olla vabatahtlik - EÕEL-i aktivistid on tavalised Eesti koolide õpilased. Kõik soovijad saavad kandideerida suuremate ürituste korraldusmeeskondadesse või mõnda valdkonda aktivistik. Selleks on kasulik jälgida infot nii EÕEL-i sotsiaalmeedias kui ka kodulehel.

Kui aga kooli õpilasesindus pole Eesti Õpilasesinduste Liidu liige? - Siis on võimalik selleks saada! Selleks toimi järgmiselt:

1) edastage e-kirja teel oma soov Eesti Õpilasesinduste Liiduga koostööleping sõlmida;

2) seejärel saadame enda poolt eeltäidetud koostöölepingu;

3) täitke enda poolt vajalik teave koostöölepingus ning palume, et lisaksite selle elektrooniliselt arvutis (mitte käsikirjaliselt)

4) allkirjastage koostööleping digitaalselt;

5) lisaks esitage õpilasesinduse põhimäärus, koosoleku protokoll, kus on fikseeritud otsus liituda EÕEL-ga, ja kontaktandmete leht - palume need lisada eraldi (mitte allkirjastada ühes ümbrikus koostöölepinguga).

Kõigil õpilasesindustel, kelle dokumendid on meile jõudnud 7 kalendripäeva enne üldkoosoleku toimumist ja saanud sellekohase kinnituse, on õigus hääletada Eesti Õpilasesinduste Liidu üldkoosolekul.

+ Koostöölepingu näide

6. Energizerid

Mängu nimi: Sõjaväe ergutusmäng

Osalejate arv: 5-...

Kirjeldus: osavõtjad seisavad ringis ning hüppavad kolm korda üles, keeravad paremale, hüppavad kolm korda üles, uuesti paremale, uuesti kolm korda üles ja uuesti paremale jne. Hüppamise rütmi hakatakse pidevalt kiirendama kuni tempo tõuseb liiga kiireks.

Ergutusmängud on kasulikud loengutel või muudel üritustel, kui pealtkuulajad hakkavad väsima ja ei jõua enam kuulata.

Mängu nimi: Speed date

Osalejate arv: 10-...

Kirjeldus: mängijad moodustavad 2 ringi - sisemine ring ning välimine ring. Sisemises ning välimises ringis olevad keeravad näod vastamisi ning jaotuvad nii, et igaühel oleks paariline. Paarilised arutavad omavahel küsimuse üle, mida andis mängujuht. Teatud aja pärast (nt 2 minutit) liigub kas välimine ring või sisemine ring päri/vastu päeva x kohta. Siis võetakse uus teema arutlusele.

Küsimuste näited:

1. Mida Sa hommikuks sõid?
2. Mis on Su kõige piinlikum hetk elus?
3. Mis on Su lemmiksöök?
4. Kas ananass käib pitsa peale?
5. Miks Sa osaled sellel üritusel?
6. Kui Sa poleks siin, siis mida Sa teeksid?
7. Mis on Su kõige suurem hirm?
8. Kelleks Sa väiksena saada tahtsid?
9. Kes on Su kõige suurem eeskuju?
10. Lemmikbänd?
11. Lemmiklaul?
12. Mis on Sinu elu mõte?

Mängu nimi: Ma-Chinga

Osalejate arv: 10-100

Kirjeldus: kõik võtavad ringi. Mängujuht tõstab rusikas käed ette ja karjub nii kõvasti kui jaksab: "MAAAAAAAAAAAAA..." ja seda katkestamata. Mängujuht jookseb mööda ringis seisvaid osalejaid ning kõik, kelleni ta jõuab, järgivad kohe tema eeskuju, kuni terve ring karjub: MAAAAAAAAAAAA... Siis tõmmatakse korraga küünarnukid taha ja öeldakse: CHINGA.

See on väga hea moodus, kuidas noored saavad end laagris tühjaks karjuda ja hiljem on terve päev tunduvalt vaiksem kui tavaliselt. Seda võib teha harjutamise ettekäändel mitu korda järjest võimalikult kõvasti, aga on oht, et hääl läheb ära.

Mängu nimi: Tee kompliment

Osalejate arv: 5-...

Kirjeldus: iga inimese seljale kinnitatakse paber. Seejärel peab osaleja kirjutama iga kaaslaste paberile ühe komplimenti. Mitte keegi ja mitte ükski paber ei tohi vahele jääda! Mängu lõpus saavad kõik lugeda neile kirjutatud komplimente.

Mängu nimi: Raputa maha

Osalejate arv: 5-...

Kirjeldus: osalejad seisavad ringis nii, et kõigil oleks piisavalt ruumi enda käsi ja jalgu liigutada. Kõik koos alustatakse parema käe kaheksa raputusega, seejärel vasaku käe kaheksa raputuse, parema jala kaheksa raputuse ning vasaku jala kaheksa raputusega. Iga kord loetakse üheskoos numbreid kaasa. Järgnevas voorus toimub samade kehaosadega neli raputust, kolmandas voorus kaks ning peale seda viimases voorus üks raputus. Peale viimast raputust hüütakse üheskoos valju rõõmuhüüatus. See on hea *energizer*, kui aega ja ruumi on vähe, kuid inimesi on vaja ergutada ning liikuma saada.

Mängu nimi: Kassid ja koerad

Osalejate arv: 10-...

Kirjeldus: alustuseks jagage kasutatav ruum kaheks ning looge piir - see võib olla kokkuleppeliselt kujutletav või nt teibiga/lindiga eraldatud. Seejärel jagage ka osalejad kaheks - ühest grupist saavad kassid ning teisest koerad. Kassid on ühel pool piiri ning nemad ei tohi naeratada ega naerda. Koerad jäävad teisele poole piiri ning nende ülesandeks on saada kassid naerma või naeratama. Koerad võivad teha kõike, kuid mitte mängu alguses kokkulepitud piiri ületada. Igast kassist, kes hakkab naerma või naeratama, saab automaatselt koer. Mäng kestab seni, kuni järele on jäänud üks kass, kellest on saanud mängu võitja.

Juhul, kui Sul on küsimusi, mis ei saanud aabitsast vastuseid, siis võta meiega ühendust.

Kontakt